

MAPA PUTA ISPUNJENJA PREOSTALIH OBAVEZA U ODNOSU NA PRIVREMENO ZATVORENO PREGOVARAČKO POGLAVLJE 30 – VANJSKI ODNOSI

1. OPŠTE INFORMACIJE O POGLAVLJU

Pregovaračko poglavlje 30 – Vanjski odnosi se odnosi na zajedničku trgovinsku politiku EU, bilateralne sporazume s trećim zemljama, kao i razvojnu politiku i humanitarnu pomoć. Pravna tekovina za poglavlje 30 najvećim dijelom sastoji se od direktno primjenjivog zakonodavstva Evropske unije (EU), koje uglavnom proizlazi iz višestranih i dvostranih obaveza Unije u području trgovine, kao i iz velikog broja autonomnih trgovinskih mjera. Od zemalja kandidata zahtijeva se usklađivanje politika prema trećim zemljama i pozicija u međunarodnim organizacijama s politikama i stavovima koje prihvataju EU i njene države članice, ali i kontinuirano usaglašavanje pravne tekovine. Prednosti koje ovo poglavlje donosi članstvom u EU, pored toga što će Crna Gora biti dio unutrašnjeg tržišta Unije, odnose se na jačanje međunarodne pozicije Crne Gore i povoljniji investicioni ambijent. Ukidanje granične kontrole prema EU, tj. slobodan protok roba podrazumijeva uštedu vremena i troškova administrativne procedure špedicije i carinjenja za crnogorske privrednike, čime se ubrzava i pojeftinjuje protok roba. Članstvom u EU povećaće se šanse za izvoz crnogorskih proizvoda i usluga u zemlje EU i treće zemlje, dok će smanjenje postojećih trgovinskih barijera prema EU podstiče priliv stranih direktnih investicija. Time će se, istovremeno, otvoriti nova radna mjesta i povećati bruto društveni proizvod. Pored navedenog, doprinijeće povećanju kvaliteta odgovora na elementarne nepogode i druge nesreće, zbog mogućnosti korišćenja ljudskih i materijalnih resursa država EU prilikom nastanka prirodnih i od strane čovjeka izazvanih katastrofa. Takođe, na ovaj način Crna Gora će posredstvom Evropske službe vanjskih poslova imati priliku da bude predstavljena u zemljama u kojima nema diplomatsko konzularna predstavništva.

U okviru poglavlja 30 su definisane sljedeće podoblasti:

- Zajednička trgovinska politika;
- Bilateralni sporazumi sa zemljama nečlanicama;
- Razvojna politika
- Humanitarna pomoć.

Pregovaračko poglavlje 30 **zvanično je otvoreno 30. III 2015.** na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

Imajući u vidu obuhvat pravne tekovine, Crna Gora nije tražila trajna izuzeća niti prelazna razdoblja za sprovođenje pravne tekovine obuhvaćene ovim poglavljem.

Crna Gora je **privremeno zatvorila ovo poglavlje** na devetoj Međuvladinoj konferenciji, koja je održana 21. VI 2017. u Luksemburgu, i dalje u tekstu dat je kratak osvrt na isto.

1.1. IZAZOVI PREPOZNATI U PROCESU USKLAĐIVANJA ZAKONODAVSTVA S PRAVNOM TEKOVINOM EU

Ključni izazov za Crnu Goru u ovom poglavlju, odnosi se na jačanje administrativnih kapaciteta u okviru poglavlja 30. Naime, treba imati u vidu da je oko **1/4 od ukupne pravne tekovine EU u okviru ovog poglavlja**. Dalje usaglašavanje u pomenutim oblastima doprinijeće usaglašavanju crnogorske legislative sa najboljom međunarodnom praksom, kao i unapređenju investicionog ambijenta. Crna Gora mora jačati kapacitete za učestvovanje u razvojnoj i humanitarnoj pomoći, kao i iz područja izvoznih kredita i režima spoljne trgovine kontrolisanom robom. Takođe, treba da nastavi s jačanjem administrativnih kapaciteta službi koje su zadužene za pitanja u vezi CEFTA Sporazuma i Svjetske trgovinske organizacije (STO). Vezano za pomenuto, u dijelu jačanja administrativnih kapaciteta, isti se najvećim dijelom finansiraju od strane inostranih donatora, o čemu se Evropska komisija (EK) redovno izvještava na sastancima Pododbora za trgovinu, carine, industriju i poreze¹, ali i kroz druge forme izvještavanja.

Osim podsticanja trgovine i ulaganja, EU je prepoznata i kao najveći donator razvojne podrške, koja je usmjerena na smanjivanje siromaštva i unapređenje socio-ekonomskog okruženja, radi poboljšanja opštih uslova za razvoj najmanje razvijenih zemalja. Kada je u pitanju poglavlje 30, oblast Razvojne politike i humanitarne pomoći, pored jačanja administrativnih kapaciteta, očekuje se da se dodatno uskladimo s pravnom tekovinom EU. Ovo posebno imajući u vidu da je Zakon o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći, koji je usvojen u aprilu 2018, djelimično usklađen s pravnom tekovinom EU. Potrebno je usvojiti odgovarajuće podzakonske akte kako bi se obezbijedilo dalje usklađivanje u ovoj oblasti. Takođe, potrebno je i izraditi bazu podataka projekata koji su dobili podršku donatora, koristeći metodologiju Odbora za razvojnu pomoć OECD-a. Revizijom aktuelnog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji biće definisani rokovi za donošenje podzakonskih akata iz ove oblasti.

Značajno je pomenuti Uredbu o osiguranju izvoza od netržišnih rizika. Na sastancima Pododbora za trgovinu, carine, industriju i poreze i Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, EK je informisana o izazovu po ovom pitanju. S obzirom da je "osiguranje izvoznih kredita" potpuno nova oblast, javila se potreba za dodatnim analizama međunarodne prakse i iskustava u vezi s osiguranjem izvoznih kredita, kao i finansijskog uticaja na budžet Crne Gore. Podsjećamo, Zakon o Investiciono - razvojnom fondu Crne Gore („Sl. list CG", br. 88/09, 40/10, 80/17), u članu 12, između ostalog, kao djelatnost Investiciono - razvojnog fonda Crne Gore A.D. definiše i osiguranje izvoza roba i usluga iz Crne Gore od netržišnih rizika. Takođe, istim članom je utvrđeno da će se bliži uslovi i način obavljanja poslova osiguranja izvoza i odobravanja kredita za podsticanje izvoza, urediti podzakonskim aktom, u skladu sa EU propisima. Napominjemo, u Crnoj Gori do sada se nijesu izdavali izvozni krediti. U toku je procedura dobijanja tehničke pomoći od

¹ Do sada je održano 14 sastanaka Pododbora sa ciljem da se izvijesti evropska strana o stanju i napretku, na kojima se pored poglavlja 30, izvještava i u sljedećim poglavljima: 1 – Sloboda kretanja robe, 16 - Porezi, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, 29 – Carinska unija i 30 – Vanjski odnosi. Posljednji sastanak održan je 5. X 2021.

strane Evropske investicione banke (EIB), od koje se očekuje da svojim kapacitetima pomogne crnogorskoj strani da finalizuje tekst pomenute Uredbe, kako bi ista, u skladu sa zaključcima sa sastanka Pododbora (5. X 2021.), bila dostavljena EK na mišljenje. Nadalje, postoji mogućnost dobijanja pomoći od strane Holandije, kako bi dobili što bolju ekspertizu na ovom polju.

Takođe, u skladu sa sugestijama EK, u oblasti režima spoljne trgovine kontrolisanom robom, Crna Gora treba da nađe djelotvoran način da redovno ažurira nacionalne kontrolne liste, a kako bi iste bile kompatibilne sa listama EU. Treba imati u vidu i aktivnosti u okviru multilateralnog režima kontrole izvoza, a koje se odnose na Vasenarski aranžman i Australijansku grupu.

U skladu sa pomenutim, iako je poglavlje privremeno zatvoreno, Crna Gora ima obavezu da aktivno radi na daljem usklađivanju: legislative sa pravnom tekovinom EU, svojih politika prema trećim zemljama i pozicija u međunarodnim organizacijama s politikom i pozicijama koje je usvojila EU, kao i međunarodnih sporazuma, a kako bi se danom pristupanja osigurala puna primjena i sprovođenje *acquis*. Međutim, i pored određenih izazova, aktivnosti Crne Gore, pohvaljene su na sastancima Pododbora i Odbora, ali su prepoznate i u Izveštaju EK za 2021. godinu, pa tako u dokumentu se navodi da je Crna Gora postigla **dobar nivo spremnosti**. U narednom periodu neophodno je aktivno raditi na daljoj implementaciji preporuka EK, i u **tom dijelu biće značajna uloga crnogorskog Parlamenta**.

U Izveštaju EK o Crnoj Gori za 2021. (19. X 2021.) u okviru poglavlja 30, posebno je istaknuto sljedeće:

Što se tiče evropskih standarda o Vanjskim odnosima, Crna Gora je postigla **dobar nivo spremnosti**. Postignut je **određeni napredak** u smislu pune implementacije CEFTA Dodatnog protokola (AP) 5 o trgovini robom² i pokretanja pregovora o DP 7³ o rješavanju sporova. Preporuka da se usvoji Nacrt zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene postoji već nekoliko godina i ostaje na snazi⁴.

U narednoj godini Crna Gora naročito treba da:

- Usvoji Zakon o kontroli izvoza robe dvostruke namjene, u skladu sa *Acquis-em* EU;
- Ratifikuje i implementira CEFTA Dodatni protokol 6 o trgovini uslugama i
- Aktivno učestvuje u implementaciji aktivnosti u okviru Zajedničkog regionalnog tržišta (*Common Regional Market - CRM*).

Kada su u pitanju prve dvije preporuke, Vlada je utvrdila oba zakona (Predlog zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene - 30. IX 2021.⁵ i Predlog zakona o ratifikaciji CEFTA Dodatnog protokola 6 o trgovini

² CEFTA Dodatni protokol 5 predstavlja sporazum o trgovinskim olakšicama odnosi se na sve CEFTA potpisnice, bez obzira da li su članice STO ili ne. Isti je potpisan 26. V 2017, i u crnogorskom Parlamentu ratifikovan je 26. XII 2017. (Objavljen u Sl.listu broj 1/2018). I pored činjenice da se u Izveštaju za 2021. navodi da je Crna Gora nastavila da koordinira svoje pozicije u okviru STO, ali i da se prepoznaje aktivna uloga u okviru STO i CEFTA-e, neophodno je ponovno upostavljanje mehanizma za koordinaciju STO Sporazuma o trgovinskim olakšicama (TFA) i CEFTA Dodatnog protokola 5. Naime, uslijed kadrovskih promijena, potrebno je konsolidovanje sastava Nacionalnog komiteta za trgovinske olakšice ali i formiranje Administrativno-operativnog tima u okviru Komiteta. Podsjećamo da je ova aktivnost Crne Gore visoko ocijenjena i da je Komitet prepoznat kao primjer dobre prakse.

³ Održano je šest rundi pregovora o zaključivanju CEFTA Dodatnog protokola 7, dok je sedma runda pregovora u toku. Planirano je da pregovori budu završeni do kraja 2021, međutim dinamika pregovora zavisi od svih potpisnica CEFTA sporazuma, i EK je informisana o svim aktivnostima.

⁴ Podsjećamo da je Predsjednik Skupštine uputio predsjedniku Vlade na upoznavanje spisak predloga zakona i drugih akata, koje je 41. Vlada podnijela Skupštini, uvažavajući činjenicu da je nakon održanih parlamentarnih izbora u Crnoj Gori konstituisan novi saziv Skupštine i započeo mandat 42. Vladi. Pravilnikom o kancelarijskom poslovanju u Skupštini propisano je da se završetkom mandatnog perioda arhiviraju svi akti koji su u proceduri. Ovim se daje mogućnost da Vlada ponovo utvrdi predloge ovih akata, kao ovlašćeni predlagač, određujući predstavnike predlagača 42. Vlade. U skladu sa pomenutim, značajno je napomenuti da je **Predlog zakona o kontroli izvoza roba dvostruke namjene (podnijet Skupštini 11. VI 2020. pismom broj 07-2673 - 26. saziv)** te da isti Skupština nije razmatrala.

⁵ Veza prethodni komentar.

uslugama - 1. VI 2021⁶). U skladu sa pomenutim, **a u cilju realizacije preporuka, iste su u nadležnosti Parlamenta.** U dijelu treće preporuke, Crna Gora je već prepoznata kao zemlja koja igra aktivnu ulogu u ovom procesu, i na toj liniji će nastaviti da daje doprinos učešću u sprovođenju aktivnosti u pogledu Zajedničkog regionalnog tržišta.

2. A) ZAVRŠNO MJERILO

U Zajedničkoj pregovaračkoj poziciji EU od 19. II 2015. definisano je jedno završno mjerilo tj. konstatuje se da, pod uslovom da Crna Gora nastavi da ostvaruje napredak u usklađivanju i sprovođenju pravne tekovine EU obuhvaćene poglavljem Vanjski odnosi, poglavlje može biti privremeno zatvoreno kada se EU saglasi da je ispunjeno sljedeće mjerilo⁷:

1. Da Crna Gora predstavi Komisiji akcioni plan za preostale pripreme u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma s pravnom tekovinom i poboljšanje administrativnih i kontrolnih kapaciteta da bi se obezbijedila potpuna primjena i sprovođenje pravne tekovine u ovom poglavlju od dana pristupanja.

Eksplanatorni skrining održan je 14. V 2013, dok je bilateralni skrining održan 12. VI 2013. Evropska komisija dostavila je Crnoj Gori Izveštaj o analitičkom pregledu usklađenosti zakonodavstva 16. I 2014.

Vlada je 29. VII 2014. usvojila Pregovaračku poziciju za poglavlje 30 - Vanjski odnosi.

Pregovaračko poglavlje 30 **zvanično je otvoreno 30. III 2015.** na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

S tim u vezi, Vlada je 3. XII 2015. usvojila **Informaciju o planu ispunjenja završnog mjerila za zatvaranje pregovora u poglavlju 30 – Vanjski odnosi** (zaključak Vlade broj 08-223 od 10. XII 2015), u kojoj je prepoznata potreba izrade Akcionog plana (AP) i prezentovane ključne aktivnosti na ispunjavanju mjerila. Radna grupa za poglavlje 30 pripremila je u toku 2016. četiri nacrtu AP, koji su dostavljani Evropskoj komisiji na komentare (2. II, 16. V, 22. VII i 21. IX 2016). Nakon finalnog usaglašavanja dokumenta sa EK, 20. X 2016. usvojena je **Informacija o završnom mjerilu za zatvaranje pregovora u poglavlju 30 – Vanjski odnosi i donijet je Akcioni plan** (zaključak Vlade broj 08-2688 od 28. X 2016)⁸, čime je ispunjeno završno mjerilo, i o tome je EK istog dana zvanično informisana.

Crna Gora je **privremeno zatvorila poglavlje 30 (21. VI 2017.)** na devetoj Međuvladinoj konferenciji.

U skladu s Akcionim planom, **Crna Gora je u obavezi da redovno obavještava Evropsku komisiju o sprovođenju planiranih aktivnosti i da po potrebi načini odgovarajuće korekcije u razdoblju prije pristupanja.** S obzirom činjenicu da od strane EK nije predviđena forma izvještavanja, kao što je to bio slučaj u Hrvatskoj gdje je u AP jasno definisan izvještajni period i forma izvještavanja, Crna Gora jednom godišnje priprema priloge u okviru Pododbora za industriju, trgovinu, carine i poreze i saradnju sa drugim

⁶ Kada je riječ o CEFTA Dodatnom protokolu 6, **Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama uz Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini Vlada je prvi put utvrdila još 23. VII 2020.** nakon čega je i dostavljen u dalju skupštinsku proceduru. Imajući u vidu da isti nije razmatran u prethodnom skupštinskom sazivu, Zakon je vraćen i Vlada je da ponovo utvrdila Predlog zakona.

⁷ Srbija je u decembru 2017. otvorila poglavlje 30, a dva mjerila za zatvaranje poglavlja su: članstvo Srbije u STO i usvajanje Akcionog plana u pogledu usklađivanja zakonodavstva i pravnih tekovina EU u toj oblasti. Poglavlje još uvijek nije privremeno zatvoreno.

⁸ Akcioni plan za poglavlje 30, u skladu sa zahtjevima EK, sastoji se iz uvodnog dijela kojim je obuhvaćen zakonodavni okvir i institucionalni okvir i tri priloga (Prilog 1 – aktuelna legislativa i dalje usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom tekovinom za poglavlje 30, Prilog 2 - Tabela svih međunarodnih sporazuma obuhvaćenih poglavljem 30 i Prilog 3 – Treninzi i obuke službenika).

zemljama kandidatima, kao i Odbora za stabilizaciju i pridrživanje, u kojima predstavlja ostvareni napredak u izvještajnom periodu. Takođe, dostavlja priloge Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori, kao i Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji - PPCG.

B) PREOSTALI KLJUČNI KORACI U 2022-2023. GODINI

Usvojenim Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021-2023 (PPCG) prati se dalja implementacija pravne tekovine na nivou 33 pregovaračkih poglavlja. U okviru poglavlja 30 – Vanjski odnosi⁹ za period 2021-2023. godina planirano je 17 propisa, od kojih je jedan u strateškom, a 16 u zakonodavnom okviru. Nadležne institucije koje su odgovorne za sprovođenje obaveza u okviru ovog poglavlja, u kontekstu aktuelnog PPCG-a, su: Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja/Uprava prihoda i carina, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Investiciono razvojni fond Crne Gore. U narednom periodu, pristupiće se reviziji postojećeg Programa pristupanja Evropskoj uniji za period 2022-2023. i isti će obuhvatiti sve obaveze po osnovu daljeg usaglašavanja pravne tekovine.

U skladu sa Akcionim planom, neophodno je jačanje administrativnih kapaciteta, sa ciljem usaglašavanja i implementacije pravne tekovine obuhvaćene ovim poglavljem, i to u sljedećim oblastima:

Zajednička trgovinska politika i Bilateralni sporazumi sa zemljama nečlanicama:

- Stručna pomoć za sprovođenje politike izvoznog osiguranja od netržišnih rizika u vezi sa Uredbom o osiguranju izvoza od netržišnih rizika – IRFCG;
- Razmjena najboljih praksi u području izvoza, posredovanja, pružanja usluga tehničke pomoći, *Catch All* kontrole, kontrole nakon izvoza i kontrole trgovine robom dvostruke namjene u slobodnim zonama, *Industry outreach*, priznavanje robe dvostruke namjene – MER;
- Razmjena najbolje prakse u oblasti izvoza, brokeringa, pružanje usluga tehničke pomoći, postizvozne kontrole te kontrole prometa predmetne robe u slobodnim zonama, *Industry outreach* – MER;
- Podrška u izradi zakonske legislative u oblasti proizvodnje, modernizacije, obilježavanja i markiranja naoružanja i vojne opreme kao i njegovog remonta – MER.

Takođe, treba imati u vidu i godišnje obuke koje se kontinuirano sprovode u okviru Svjetske trgovinske organizacije (STO) i režima spoljne trgovine kontrolisanom robom, a finansirane su od strane donatora. (Napomena: Predstavnici nadležnih resora, pohađali su značajan broj obuka u navedenim oblastima i o tome se EK redovno izvještava na godišnjim sastancima Pododbora).

Razvojna politika i humanitarna pomoć:

- Obuka za uspostavljanje sistema razvojne saradnje – MVP;
- Obuka - prenos iskustva o metodologiji OECD prema kojoj se vrši obračun razvojnih projekata, kao i vođenje evidencije o pruženoj razvojnoj saradnji i humanitarnoj pomoći – MVP;
- Ekspertska pomoć za izradu nacionalne baze podataka primljene razvojne saradnje i humanitarne pomoći - softverska platforma sa objedinjenim podacima na nivou državne uprave i lokalne samouprave – MVP;

⁹ <https://www.gov.me/en/documents/75fd43fa-de2e-4e70-9a1f-08e6fa224235>

- Ekspertska pomoć za izradu Nacionalne strategije o razvojnoj saradnji i humanitarnoj pomoći - MVP.¹⁰

C) PRAKSA DRŽAVE ČLANICE EU

Danom pristupanja EU Crna Gora ima obavezu da u potpunosti primjenjuje Zajedničku trgovinsku politiku Unije. Treba imati u vidu da je Zajednička trgovinska politika Unije regulisana članom 206 i 207 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i jedna je od najvažnijih evropskih politika. Odnosi se na propise o vanjskoj trgovini, uključujući carine i ostale mjere zaštite domaće proizvodnje, obaveze iz članstva u STO, te opšti sistem preferencijala kojim se manje razvijenim zemljama i zemljama u razvoju daju carinske povlastice pri uvozu robe u EU. Temelj zajedničke trgovinske politike je i zajednička carinska tarifa koja uređuje trgovinske odnose EU s trećim zemljama.

Komisija će, kao i slučaju drugih država članica Unije, u ime Crne Gore pregovarati sa članicama STO, u slučaju da neka od njih zatraži kompenzacije zbog izmjene preuzetih obaveza kroz crnogorski Protokol o pristupanju STO. Naime, treba imati u vidu da postoje razlike između obaveza Crne Gore (koje se odnose na carinske stope i tarifne kvote, kao i u dijelu pristupa tržištu usluga), i onih koje primjenjuje EU. Ulaskom u EU, STO raspored za Crnu Goru će prestati da važi.

Evropska unija, takođe, primjenjuje i veliki broj bilateralnih sporazuma sa zemljama nečlanicama EU, između ostalog i sporazume o slobodnoj trgovini i sporazume o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). Kada Crna Gora postane članica Unije, prestaje da važi SPP i biće otkazati aktuelni sporazume o slobodnoj trgovini (FTA),¹¹ i primjenjivati će trgovinske sporazume koje je EU potpisala.

Crna Gora ima 24 Bilateralno investiciona sporazuma trenutno na snazi i više od polovine je zaključeno sa državama članicama EU. Članstvom u EU, svi BIT-ovi potpisani sa državama članicama EU pretaće da se primjenjuju. BIT-ovi potpisani s trećim zemljama biće otkazani ili pregovarani "šest mjeseci prije datuma pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji" ili "danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji", u zavisnosti od odredbi pojedinačnih BIT-ova. Crna Gora je definisala novi BIT model kojim je uspostavljen balans između zaštite prava investitora i državnih interesa i pune usaglašenosti sa standardima EU i najboljom međunarodnom praksom. Novi BIT model će se koristiti kao polazna osnova za pregovaranje novih sporazuma (napomena: dogovoreno je započinjanje pregovaranja BIT-a sa Mađarskom). Takođe, biće nastavljeno sa reformom postojeće mreže BIT-ova sa ciljem usklađivanja sa standardima EU i najboljom međunarodnom praksom. S tim u vezi, jedan od glavnih nacionalnih prioriteta biće pregovaranje Sporazuma o zaštiti i promociji investicija između Crne Gore i EU.

Crna Gora ima obavezu da podržava principe na kojima počiva razvojna politika EU i pridružuje se EU u njenim naporima s ciljem podsticanja razvoja i ostvarivanja ciljeva održivog razvoja (SDGs). U tom smislu, prepoznaje se potreba za uspostavljanjem pravnog i insitucionalnog okvira i da razvije sopstvenu razvojnu politiku i metodologiju procjene efektivnosti distribucije humanitarne i razvojne pomoći, baziranoj na opšteprihvaćenoj metodologiji OECD/ODA. Takođe, Crna Gora potvrđuje spremnost da se kao zemlja donator, u okviru svojih mogućnosti, uključuje u suzbijanje humanitarnih kriza u svijetu zajedno s EU.

Evropska unija se zajedno sa svojim državama članicama obavezala na ostvarivanje kolektivnog cilja izdvajanja za službenu razvojnu pomoć u iznosu od 0,7% bruto nacionalnog dohotka (BND) do 2030. Države članice koje su EU pristupile nakon 2004, obavezale su se na podizanje izdvajanja iz nacionalnog

¹⁰ IRFCG – Investiciono razvojni fond Crne Gore; MER- Ministarstvo ekonomskog razvoja; MVP – Ministarstvo vanjskih poslova.

¹¹ Međutim, i pored navedenog postoji obaveza izvještavanja EK o statusu implementacije SSP-a i FTA.

budžeta za službenu razvojnu pomoć u pomenutom periodu, u visini od 0,33% BND-a (GNI). Prema raspoloživim podacima, većina „mladih“ donatora još uvijek nije dostiglo date kriterijume. Pristupanjem EU, izdvajanja Crne Gore za razvojnu i humanitarnu pomoć do 2030. godine bi trebala da budu 0,33% BND-a. U dizajniranju razvojnih programa, Crna Gora treba da se vodi, pored individualne, i kolektivnom obavezom usvojenom na nivou EU da se izdvaja 0,15-0,20% ukupnog BND (GNI) za manje razvijene zemlje (LDCs).

U okviru poglavlja 30, i pored činjenice da treba raditi na daljem usaglašavanju sa *acquiem* i na jačanju administrativnih kapaciteta, EK konstatuje “dobar nivo spremnosti”, kao i da u okviru Zajedničke trgovinske politike, Crna Gora nastavila da koordinira svoje pozicije sa pozicijama EU, uključujući i pozicije u okviru Svjetske trgovinske organizacije.

Takođe, Crna Gora aktivno radi i na implementaciji tzv. “soft *acquis-a*”, kako bi danom pristupanja bila sprema da implementira pozitivne prakse članica EU.

3. POZICIJA POGLAVLJA UNUTAR TEMATSKOG KLASTERA

Poglavlje 30 – Vanjski odnosi se nalazi u okviru klastera broj šest Vanjski odnosi. U oba poglavlja ovog klastera (30 – Vanjski odnosi i okviru poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika) u Izvještaju EK za 2021. konstatuje se da je postignut je dobar nivo spremnosti za članstvo i određeni godišnji napredak, što znači da je trend ostao isti kao i prethodne godine. U okviru poglavlja 31, a u kontekstu klastera 6, EK još jednom je ukazala na važnost usklađenosti sa kompletnim Rimskim statutom, kako bi se privremeno zatvorilo navedeno poglavlje.

Zajednička trgovinska politika Unije usklađena je sa preuzetim obavezama po osnovu članstva u STO i trgovinskim pravilima Organizacije, uključujući propise o spoljnoj trgovini, pristupu tržištu (roba, usluga i trgovinski aspekti intelektualne svojine), carine i ostale mjere zaštite domaće proizvodnje, te opšti sistem preferencijala kojim se manje razvijenim zemljama i zemljama u razvoju daju carinske povlastice pri uvozu robe u Uniju. EU je aktivna članica STO, pa se i od zemalja koje su otpočele pristupne pregovore očekuje da usklađuju svoje politike s EU. U skladu sa pomenutim Crna Gora je nastavila da koordinira svoje pozicije sa pozicijama EU, što je posebno prepoznato od strane EK. Ovo posebno imajući u vidu da su obaveze preuzete po osnovu članstva u STO, kao dio Zajedničke trgovinske politike Unije, povezane sa važnim pitanjima iz većine pregovaračkih poglavlja, ali i svih klastera prema revidiranoj metodologiji pregovora.

Takođe, sve aktivnosti u okviru klastera koje su u vezi sa spoljnom trgovinom, a utiču na rast crnogorske privrede, konkurentnosti, poboljšanje investicionog ambijenta i suzbijanje sive ekonomije, u vezi su sa poglavljem 30.

Kada je riječ o Akcionom planu za Zajedničko regionalno tržište za period 2021-2024. katalizatoru za dublju regionalnu integraciju i podsticaj ka Jedinstvenom tržištu EU, koji se oslanja na obaveze i rezultate prethodne regionalne ekonomske oblasti (REA), možemo konstatovati da pregovaračko poglavlje 30 – Vanjski odnosi ima uticaj na većinu poglavlja pregovora.

Imajući u vidu aktuelni PPCG u dijelu poglavlja 30, izdvajaju se: Oblast kontrole izvoza roba dvostruke namjene u vezi je sa pregovaračkim poglavljem 1 – Sloboda kretanja roba i na taj način poglavlje 30 utiče na klaster 2. Unutrašnje tržište; Oblast koja se odnosi na carinska pitanja i trgovinske olakšice direktno utiče na klaster 3. Konkurentnost i inkluzivni rast i 5. Resurski, poljoprivreda i kohezija; Oblast hemikalija i

zaštita od zračenja u direktnoj su vezi sa klasterom 4. Zelena agenda i održiva povezanost; Oblast kontrole naoružanja u direktnoj je vezi za poglavljem 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika koje je u klasteru 6. Vanjski odnosi. Takođe, kada je riječ o STO Sporazumu o Vladinim nabavkama (GPA), isti predstavlja vezu sa pregovaračkim poglavljem 5 – Javne nabavke, dok se na sastancima Pododbora izvještava o podacima u koji su dijelom u nadležnosti poglavlja 18 – Statistika, te se na ovaj način utiče i na klaster 1. Temeljna poglavlja.

Poglavlje 30 – Vanjski odnosi ima horizontalni uticaj na većinu pregovaračkih poglavlja, ovo posebno imajući u vidu Zajedničku trgovinska politika Unije, STO pravnu tekovinu, ali i da je većina međunarodnih sporazuma kojima je pristupila EU (primarno ili sekundarno) vezana za poglavlje 30.